

Ковальчук Вадим Олексійович,
заступник Керівника Головного департаменту з питань діяльності правоохоронних органів та протидії корупції Адміністрації Президента України, уповановжена особа з питань запобігання та виявлення корупції в Адміністрації Президента України, заслужений юрист України

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Одним із основних аспектів сучасної державної антикорупційної політики в Україні є реформування в цілому системи запобігання і протидії цьому негативному явищу. Досягнення успіху в цьому процесі є передумовою для формування в суспільства довіри до влади, зростання економічного потенціалу держави, покращення добробуту громадян України.

Високий рівень корупції в діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та державних підприємств є негативним явищем, яке системно зумовлює низький рівень розвитку економіки в державі. Можна відзначити зворотню залежність між рівнем корупції та рівнем економіки.

Авторитетні міжнародні організації протягом багатьох років відзначають, що Україна з часу набуття нею незалежності перебуває під значним впливом корупції. При цьому окремо наголошується на особливому поширенні корупційних проявів у сфері дозволеної та контролюючої діяльності органів державної влади стосовно підприємств, під час судового розгляду спорів та діяльності правоохоронних органів, державного адміністрування та контролю за сплатою податків і митного оформлення товарів, у сфері державних закупівель, енергетичному секторі, розподілі землі та інших природних ресурсів. Проведення виборів також характеризується, як правило, корупційними зловживаннями, підкупом виборців тощо [1].

У Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року, головною метою антикорупційних реформ встановлено суттєве зменшення корупції в Україні, втрат державного бюджету та бізнесу через корупційну діяльність, а також підвищення позицій України в міжнародних рейтингах, що оцінюють рівень корупції [2].

Загалом теоретико-методологічна проблема формування антикорупційної політики в сучасних умовах характеризується поєднанням інституціонального, організаційно-правового та адміністративного аспектів публічного адміністрування. Водночас слід констатувати, що донині не сформовано єдиний підхід до формування концепту антикорупційної політики. Оскільки потреба формування концептуальної основи публічного адміністрування у сфері антикорупційної політики властива лише складним, динамічним

системам, внутрішньою характеристикою яких є наявність нормативно-правових актів, що характеризують зміст антикорупційної політики, визначають суб'єктів запобігання та протидії корупції, встановлюють стандарти управлінської діяльності [3].

З метою ефективної реалізації антикорупційної політики, по-перше, необхідні відповідна політична воля, усвідомлення того, що це треба Україні, і що за нас це ніхто не зробить. По-друге, принцип верховенства права має бути не просто декларацією, а реально діяти на всіх рівнях здійснення влади. По-третє, тісна співпраця з неурядовими організаціями є запорукою здійснення громадського контролю та формування у громадян свідомого негативного ставлення до корупційних проявів [4].

Водночас певні дієві заходи повинні сприяти ефективній реалізації антикорупційної політики в нашій державі, з урахуванням рекомендацій, наданих Групою держав проти корупції (GRECO), а також наданих Україні в межах моніторингу Стамбульського плану дій для країн Антикорупційної мережі країн ОЕСР, а саме [1]:

1) удосконалення правового регулювання питань запобігання, виявлення та протидії корупції, виявлення та усунення причин й умов, що сприяють її проявам, формування в суспільстві нетерпимого ставлення до корупції в усіх сферах суспільного життя та в приватному секторі;

2) підвищення рівня прозорості в діяльності представницьких органів, посилення фінансової дисципліни політичних партій, дотримання встановленого порядку отримання внесків від фізичних та юридичних осіб, запровадження електронної системи звітності політичних партій;

3) проведення необхідних антикорупційних заходів в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування, забезпечення прозорості в їх діяльності та істотне зниження рівня їх корумпованості;

4) завершення реформування судової влади та органів кримінальної юстиції в Україні, забезпечення доброчесної поведінки прокурорів, істотне зниження рівня корупції в діяльності органів прокуратури та усунення корупційних ризиків у судочинстві;

5) протидія корупції в процесі приватизації та управлінні публічними ресурсами;

6) усунення корупційних передумов ведення бізнесу, формування сприятливого для відмови від корупційної практики бізнес-клімату та не толерантного ставлення бізнесу до корупції;

7) посилення системи виявлення та розслідування корупційних злочинів і пов'язаних з корупцією правопорушень, конфіскації майна, яке було предметом або доходом від злочинної діяльності, повернення конфіскованих доходів, здобутих злочинним шляхом із-за кордону, забезпечення невідворотності притягнення до відповідальності осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;

8) формування в суспільстві атмосфери нетерпимості до проявів корупції, формування в населення довіри до антикорупційної політики держави і позитивного ставлення до викривачів, а також системне залучення державою активної частини населення, громадських об'єднань, представників бізнесу до антикорупційних заходів.

Список використаних джерел

1. Про Антикорупційну стратегію на 2018–2020 роки: пояснювальна записка до проекту Закону України. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=63942&pf35401=453901>.

2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

3. Новак А. М. Теоретичні основи дослідження протидії корупційним проявам в системі публічного управління. Державне управління та місцеве самоврядування. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2016. Вип. 1 (28). С. 29–36.

4. Брус Т. М., Ковальов В. Г. Проблеми реалізації антикорупційної політики в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2016. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=954>.

Козьяков Ігор Миколайович,

начальник відділу науково-методичного забезпечення прокурорської діяльності поза сферою кримінальної юстиції Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук, професор

ПРОКУРОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЩОДО ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ ТА УСУНЕННЯ ІНШИХ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ, СПРИЧИНЕНИХ КОРУПЦІЙНИМИ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ

Ефективність представницької діяльності прокурорів з питань відшкодування збитків та усунення негативних наслідків корупційних правопорушень безпосередньо залежить від належної організації роботи на цьому напрямку.

Одним із основних елементів організації роботи прокурорів слід вважати інформаційне забезпечення позовної діяльності, яке передбачає своєчасне надходження до підрозділів чи працівників, які відповідають за здійснення представницьких повноважень, повної інформації, яка може містити дані що наявності підстав для застосування правових заходів реагування.